

Zápis z 7. jednání Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR

úterý 3. 11. 2015, 12:00 - 18:00, Úřad vlády, nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1, sál 47

Přítomní: Jiří Bendl, Pavel Cudlín, Vladimír Dolejský, Jan Dušek, Josef Fanta, Jan Frouz, Jakub Hruška, Zuzana Chalupová, Jiří Jungr, Pavel Kindlmann, Jiří Klápště, Karel Kříž, Věra Kučová, Jiří Mach, Miroslav Martiš, Martina Pásková, Klára Salzmann, Tomáš Sklenář, Martin Stránský, Bořivoj Šarapatka, Pavel Šremer.

Omluveni: Petr Birklen, Jan Gallas, Václav Hlaváček, Václav Klusák, Josef Nistler, Josef Rydlo, Alena Salašová, Petr Sklenička, Jiří Stonawski, Vladimír Špidla, Jiří Vaníček, Veronika Vilímková, Karel Vrána, Václav Zámečník.

Průběh jednání:

1) Předseda výboru NM Vladimír Dolejský přivítal nové členy výboru prof. Ing. Mgr. Jana Frouze, CSc. z COŽP UK a PŘF UK a Ing. Jiřího Vaníčka z Ministerstva financí.

Předseda výboru NM Vladimír Dolejský rovněž poděkoval členům za intenzivní korespondenční spolupráci, která probíhala mezi jednáními výboru k několika tématům, informoval o plánovaném vystoupení na jednání RVUR, informoval o přijetí mezirezortního materiálu **Strategie přizpůsobení se změně klimatu a o zkráceném termínu pro rozpracování strategie do Národního akčního plánu přizpůsobení se změně klimatu již do konce roku 2016**. Premiér na půdě Mendelovy univerzity v Brně poděkoval rezortům za příkladnou spolupráci při přípravě strategie. V různých bodech bude debata k dříve rozeslanému materiálu prof. Josefa Fanty **Krajina budoucnosti, budoucnost pro krajinu**.

2) Informace o vývoji témat z pracovní skupiny pro vodu (Jan Dušek)

Vedoucí skupiny podrobně informoval o aktuálních informacích k tématu potenciální neuvážené výstavby a plánování nových nádrží (v příloze). Zmínil, že Národní program reforem hovoří o rozšíření lokalit pro budování vodních nádrží. MZe připravilo návrh rozšíření Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod o 27 lokalit, které jsou často problematické, a doplňky zásad využití těchto území, avšak vše bez potřebné širší a hlubší diskuse.

Do rozpracování je potřeba zahrnout i stavebně kulturní dědictví, které může být případnou výstavbou ohroženo.

Národní adaptační strategie a především **Národní akční plán k přizpůsobení se na změny klimatu** by měl být zastřešujícím a výchozím dokumentem směrem k případným následným úpravám Generelu.

Nejprve je potřeba stanovit, kolik je možno zachytit vody v krajině a až poté řešit záchyt přehradami. Je potřeba zhodnotit skutečný přínos nádrží. Odteče-li voda z krajiny do nádrží, je většinou již pozdě pro její hlavní využití. I na základě územního plánování je potřeba

provádět přímá opatření a postupy pro akumulaci organické složky v půdě a další opatření pro zadržování vody v krajině.

Nebezpečí aktuálního zimního solení spočívá rovněž v degradaci humusové složky v širším okolí komunikací při jejím rozstříku. Péče o organickou složku v půdě je zásadní pro zvýšení kapacity jímání vody půdou i krajinou. To potvrzují i experimenty z aridních oblastí.

Usnesení, závěr a doporučení výboru:

Při revizi Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod (dále jen „Generel“) plně respektovat Usnesení vlády ke Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky z října 2015 a zachovat platnost znění Protokolu o pořízení Generelu ze září 2011.

Hlasování: 18 pro, 0 proti, zdrželi se 2

Jako součást návrhu revize Generelu zpracovat hodnocení ovlivnění přírodního a kulturního dědictví v dotčených lokalitách včetně kvantifikace bilance ekosystémových služeb.

Hlasování: 18 pro, 0 proti, zdrželi se 2

Zároveň zazněl zájem členů výboru o výraznější roli MŽP při koordinaci.

3) Informace o vývoji témat z pracovní skupiny pro krajinu (Jiří Klápště)

Usnesení vlády ze dne 26. října 2015 č. 861 o **Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách České republiky** (v příloze) je výchozím bodem k dalšímu postupu. Očekává se aktivní účast výboru při tvorbě akčních dokumentů a především při navazující tvorbě **Národního akčního plánu k přizpůsobení se na změny klimatu**, který rozpracovává strategii.

Podkladové materiály a analýzy pro akční plán se shromažďují, ale mohou být i nepokryté oblasti, které lze doplňovat.

Ochrana půdy: Novelizace k zákonu o ochraně půdy se snaží řešit i odvod z půdy pod rodinnými domy. Přicházejí však nevhodné návrhy výjimek z platby za odnětí. Rozvolnění zákona je nepřijatelné, rovněž tak výjimky pro velké vodohospodářské stavby. Je alarmující úleva při odnětí půdy průmyslem, což brání snaze využívání brownfields.

Zemědělskému výboru šel první návrh na **zákon o prodeji zemědělské půdy**. Agenda je v počátcích, ale problematiku je důležité řešit prozatím i veškerými dalšími nástroji, včetně územního plánování.

Systémy sídelní zeleně jsou vázány na, koncepce uspořádání o krajině, je potřebné vymezení dostupné říční krajiny, kterou je třeba revitalizovat. Toky byly celkově zkráceny až o třetinu. V zahraničí je častější používání finančních nástrojů na ochranu přírody a vodního režimu. Npř. zelená střecha na budově umožňuje daňové úlevy, jakož i zadržování dešťové vody. Plánování sídelní zeleně krajiny bude podporováno ze strany MŽP.

V národním programu pro životní prostředí se podpora zeleně v obcích a městech zdařila. Při odjímání půdy se musí dbát, aby nebyly narušeny hydrologické poměry, a odňaté plochy

byly propustné pro vodu. Zachycování srážkové vody fyzickými osobami u svých domů bude podporovat dotační titul. Je však třeba eliminovat nebezpečí kontaminace dešťových vod toxickými kovy (např. Cd a Pb) z plechových střech a nátěrů.

Česká pedologická společnost odmítla prakticky všechny výjimky pro snížení odvodů z odnětí půdy, pouze bylo navrhováno vyjmutí mokřadů a území pro revitalizaci vodních toků z platby poplatků, aby se podpořilo zlepšení vodního režimu krajiny.

Do rozhodování o vyjmutí by měly být zahrnuty i kompenzace, např. v rámci integrace řízení u stavebního zákona a zákona na ochranu přírody.

Musí mít každý svůj rodinný dům? Při vysoké hustotě obyvatel 130/ km² a 10 milionech obyvatel v ČR nelze realizovat a mít vizi rodinného domu pro každého.

Je vyhlášen dotační titul MMR posílit prostředky na **Územní studie krajiny**, který se precizuje po dohodě s MŽP. Obce zatím plně nepochopily přínos Územní studie krajiny pro svou potřebu komplexního přístupu k plánování svých aktivit. Některé pilotní Územní studie krajiny jsou v zadání pečlivě připravovány a mohly by si tak na jejich příkladu získat další obce. Zároveň na základě zkušenosti s prvými studiemi krajiny z praxe bude probíhat zlepšování jejich zadání. Jednotné by měly být oblasti, avšak konkrétní pojetí může být i pestré. Plánování krajiny dle Evropské úmluvy je významné a mělo by být nadřazeno stavebnímu zákonu a reflektovat vizi krajiny.

Usnesení, závěr a doporučení výboru:

1) Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR v rámci snahy o minimalizaci vyjímání půdy ze zemědělského půdního fondu nesouhlasí s rozšiřováním výjimek při odnětí a z plateb z odvodů v rámci projednávání zákona.

Hlasování: pro 19, proti 0, zdržel se 1.

Doporučení výboru:

2) Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR doporučuje, aby MŽP zpracovalo komplexní pozměňovací návrh, který by maximálně respektoval ochranu půdy a vodní režim krajiny.

Hlasování : pro 17, proti 0, zdrželi se 3.

4) Informace o vývoji témat z pracovní skupiny pro biodiverzitu (Jiří Mach)

A) Střednědobé vyhodnocení Strategie EU pro oblast biodiverzity do roku 2020

Hlavní cíl Strategie: Zastavit v EU do roku 2020 úbytek biologické rozmanitosti a degradaci ekosystémových služeb a v maximálním proveditelném rozsahu je obnovit a současně zvýšit podíl EU na odvrácení úbytku biologické rozmanitosti v celosvětovém měřítku.

Klíčové hrozby pro biologickou rozmanitost nadále přetrvávají: ztráta stanovišť (zejména v důsledku rozrůstání měst, intenzifikace zemědělství, ztráta stanovišť, půdy a intenzivní lesní hospodářství), znečištění, kontaminace, nadměrné využívání (zejména v oblasti

mořského rybolovu), invazní nepůvodní druhy a změna klimatu. Přetrvává úbytek druhů a stanovišť a probíhá degradace ekosystémů a oslabování jejich odolnosti.

Ekologická stopa 28 členských států EU je stále více než dvojnásobně vyšší než jejich biokapacita, což vytváří nebezpečný tlak na biologickou rozmanitost i mimo Evropu.

V rámci EU jsou též rozdíly, kdy ekologická stopa ve Skandinávii je např. příznivá, avšak pro Českou republiku je až trojnásobná, což ukazuje na trojnásobně vysokou hustotu obyvatel než je dlouhodobě udržitelné a příznivé a proto je potřeba spíše vítat příznivý přirozený pokles obyvatel na území ČR i jinde v Evropě, než se neuváženě snažit o zachování počtu obyvatel za každou cenu.

B) Příprava Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2015 – 2025

Podkladové materiály Národní strategie byly výborem od počátku připomínkovány. K připomínce byly rozeslány postupně i další aktuální materiály (v příloze) a tajemník ještě rozpošle shrnutí a další materiály. **Jsou velice vítány náměty vzešlé v diskusi na jednání výboru (přirozené procesy, sukcese, plocha pro přirozený vývoj lesů, přírody) i další výstupy vzniklých pracovních skupin.**

Úkoly:

I) Členové výboru jsou žádáni o zasílání připomínek ideálně ve formátu revizí k textu a cílům a k posílání připomínek k celkové pracovní verzi Strategie (Termín: 9. 11. 2015)

II) Členové výboru jsou žádáni o zasílání příkladů „dobré praxe“ k vybraným cílům i k metodické části (Termín: 7. 12. 2015)

III) Jiří Klápště rozešle doplňování Národního seznamu evropsky významných lokalit (NATURA).

C) Bylo diskutováno Doporučení Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu o přípravě Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016 – 2025, které bude podáno na zasedání RVUR dne 9. 11. 2015 (v příloze). Tajemníkem bude rozesláno členům výboru k případným dalším úpravám a komentářům.

5) Krajina budoucnosti, budoucnost pro krajinu - Platforma pro udržitelné hospodaření v krajině ve střední Evropě (v příloze). Projekt a platformu podrobně představil prof. Josef Fanta.

Výsledky projektu a činnost platformy jsou plánovány i pro potřeby vlády a pro její rozhodování. Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu by se mohl ujmout transformace získaných výstupů pro potřeby vlády. Projekt by se podílel i na přípravě vize krajiny a dobrých a špatných konkrétních příkladů. Informace budou publikovány v časopise Živa č. 6. Výbor bude informován průběžně o činnosti této platformy.

Diskuse: nevhodné zemědělské dotace v krajině; nevhodné zavádění červeného dubu namísto domácího; není pěstován domácí buk; nízké ekonomické zhodnocení domácí suroviny dřevní hmoty, kdy je vyváženo až 55 % dřeva; intenzivní kaprové monokultury; nebezpečí výstavby plotů v krajině, omezování svobodného přístupu k vodním tokům; rada pro venkovskou krajinu; implementace Evropské úmluvy o krajině; využívání atlasu krajiny a údajů v GIS, byl by vítán seminář ke GIS ve vztahu ke krajině, data pro studie krajiny nejsou dostatečně přístupná pro zpracovatele; je vhodné zpracovat srozumitelně dobré i špatné příklady pro veřejnost; svobodný přístup do krajiny i k vodním tokům patří ke kvalitě života a ke svobodě člověka; vzniká nebezpečí oplocování pozemků v krajině dle vlastnictví, a je potřeba se tímto rizikem oplocování zabývat; územní studie krajiny mají za úkol i definovat hodnoty na úrovni ORPu, střety a hodnoty a zaměřit se nejen na plošnou, ale i na prostorovou a časovou širší vazbu. Je snaha povýšit studie krajiny nad rámec územního plánování.

Projekt a založení platformy bylo výborem příznivě přivítáno.

6) Informace o uvažované konferenci Voda v krajině (Jiří Klápště), ve vztahu k problematice klimatu a prioritám, které bychom měli řešit. Konferenci by pořádalo MŽP, ve spolupráci s Agrární komorou, Úřadem vlády, Výborem pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR a dalšími subjekty v Lichtenštejnském paláci. Jiří Klápště pošle další informace a členové budou požádáni o příspěvky do konference.

7) Další postup k doporučením k rekultivacím po těžbě hnědého uhlí (Jiří Bendl)

Tajemník poděkoval členům výboru za odbornou aktivní spolupráci a tvůrčí a odpovědný přístup k řešené problematice ekologických limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách. Doporučení a souhrnný materiál s výstupy z výborů byly včas předány premiérovi před jednáním vlády a rovněž byl předseda vlády i ministr životního prostředí průběžně o názorech výborů informován. Závěrečné a hlasováním potvrzené materiály byly rozeslány členům výboru. V ideálním případě při poklesu spotřeby teplárenského uhlí nemusí ani dojít k těžbě za upravenými limity.

Nyní je potřeba nadále pracovat s konkrétními doporučeními a pomoci s jejich rozpracováním a uvedením do praxe. Doporučení budou též předložena na příštím jednání členům RVUR. Je zájem, aby Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu dále pomohl uvést doporučení do praxe.

V Německu se v některých oblastech hald vytvořily i přírodní rezervace, které slouží i k přírodovědeckému studiu. **Problematiku přírodě blízkých rekultivací je potřeba dovést do legislativních úprav především horního zákona, jinak hrozí, že z povinností rekultivátoři, každý vytěžený hektar i takový, který má již hodnotné ekosystémy vzniklé po desítkách let sukcesí a samovolným vývojem, zničí v rámci povinné a nevhodně pojaté rekultivace.**

Jsou snahy, aby alespoň 20% území, bylo ponecháno pro samovolný vývoj. Značné plochy za 30 až 50 let s dobře vyvinutými ekosystémy zbývají na starých výsypkách v Sokolovské pánvi, které je potřeba uchránit před zničením nevhodnou rekultivací.

Nyní zákon o ZPF zvýhodňuje a umožňuje na 10% těžebních prostorů území i přírodě blízká opatření.

8) Různé

Tajemník informoval o přípravě **Fóra pro udržitelný rozvoj v Lichtenštejnském paláci**, kam jsou všichni členové výboru zváni k aktivní účasti a možnosti setkání s členy dalších výborů.

Přílohy: presentace k jednotlivým bodům

Zapsal:

Jiří Bendl, tajemník Výboru pro Krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR, Úřad vlády